

Beheersprogramma Aardappelmoeheid

- I. Basisprogramma**
- II. Maatwerkprogramma's**

Toelichting bij
Informatie besmetverklaring Aardappelmoeheid (AM)
Stap 2B Bepaal teelt consumptieaardappelen in kader van
beheersing

**Stap 2B: Bepaal teelt
consumptieaardappelen in
kader van beheersing.**

In dit document vinden verwijzingen plaats naar titels van mogelijk voor u van belang zijnde documenten.

Deze documenten zijn te downloaden van de website van de nVWA: www.vwa.nl
Kies Ziekten en Plagen / Aardappelmoeheid / Besmetverklaringen / naam van het document

De nVWA-Divisie Plant heeft dit document op zorgvuldige wijze en naar beste weten samengesteld. Evenwel kan niet worden ingestaan voor de juistheid en volledigheid van de verstrekte informatie. De nVWA Divisie Plant aanvaardt derhalve geen aansprakelijkheid voor eventuele schadelijke gevolgen die kunnen ontstaan bij of als gevolg van het gebruik van de verstrekte informatie. Ook kunt u aan deze informatie geen enkel recht ontleen.

Uitwerking AM beheersprogramma

Op een besmet verklaard terrein is teelt van consumptie- of fabrieksaardappelen toegestaan, indien beheersmaatregelen worden genomen. Er dient sprake te zijn van onderdrukking van de besmetting. Hieronder wordt nadere uitleg gegeven over het beheersprogramma. U heeft twee opties:

1. het basisprogramma.
2. een maatwerkprogramma voor een bepaald teelt doel of bepaalde regio.

Beide programma's worden in dit document behandeld. Eerst wordt aandacht besteed aan drie algemene aspecten:

- Geen melding nodig
- Soortonderzoek
- vrijgave besmetting

Geen melding nodig

Kenmerkend aan het telen volgens een beheersprogramma is dat aardappelteelten niet gemeld hoeven te worden bij de nVWA. Bij teelt van een aardappelras met score 8 of 9 kunt u dan achteraf echter geen recht laten gelden voor verkorting van de wachtperiode.

Soortonderzoek verplicht

Voor het telen van een aardappelpgewas op een besmet terrein is een soortbepaling van de aanwezige populatie (*Globodera rostochiensis* en/of *Globodera pallida*) een vereiste. Deze dient vóór de aardappelteelt te worden uitgevoerd.

Naast de uitslag '*Globodera rostochiensis*' en de uitslag '*Globodera pallida*' kunnen er nog 3 specifieke uitslagen zijn:

Geen uitslag bekend

Voor bemonsteringen die uitgevoerd zijn voor 1 juli 2010 was een soortbepaling niet verplicht. Indien geen uitslag van een soortonderzoek is uitgevoerd ('Niet bepaald') en geregistreerd is bij de nVWA, geldt de beperking dat het aardappelras voldoende resistent dient te zijn tegen beide soorten aaltjes *G. rostochiensis* en *G. pallida*. Op de besmetverklaring staat weergegeven wat voor u van toepassing is. In twee situaties kan toch een ras ingezet worden dat voldoende resistentie heeft tegen *G. rostochiensis* of *G. pallida* :

- Indien wel een soortonderzoek aangevraagd is en op de besmette strook geen soortonderzoek uitgevoerd kon worden ten gevolge van onvoldoende levend materiaal in de cysten, kan een recente uitslag van het soortonderzoek op een andere plaats op het perceel als basis dienen voor de rassenkeuze.
- Indien een nieuwe bemonstering ten behoeve van het uitvoeren van een soortbepaling wordt uitgevoerd. Dit kan een officieel onderzoek zijn, indien hier recht op bestaat of een vrijwillig onderzoek.

Niet bepaalbaar

Indien bij de uitvoering van het soortonderzoek niet vastgesteld kan worden welke soort of soorten aaltjes aangetroffen zijn, luidt de uitslag 'Niet bepaalbaar'.

Bij deze uitslag is hetzelfde van toepassing als bij 'Geen uitslag bekend'.

Mengbesmetting

Indien er sprake is van een mengbesmetting (mengpopulatie) geldt de beperking dat het aardappelras voldoende resistent dient te zijn tegen beide soorten aaltjes *G. rostochiensis* en *G. pallida*. Het soortonderzoek wordt uitgevoerd op basis van een monster dat is samengesteld uit materiaal dat van het gehele bemonsterde oppervlakte afkomstig is. Indien u recent vrijwillig intensief onderzoek heeft laten uitvoeren, kunt u mogelijk aantonen dat er sprake is van twee gescheiden haarden waarin maar een soort AM cysten is aangetroffen (alleen *G. rostochiensis* of alleen *G. pallida*). In deze situatie is het toegestaan om de rassenkeuze op delen van een besmet verklaard terrein te baseren op de uitslag van het vrijwillige intensieve onderzoek.

Vrijgave besmetting

Zolang u aardappelen teelt binnen de kaders van het beheersprogramma is er sprake van vermeerdering van cysten. Er worden grote aantallen nieuwe cysten gevormd. De mogelijkheden om in aanmerking te komen voor bemonstering op besmet terrein schuiven hierdoor naar achteren. Voor bemonstering op een besmet terrein geldt een wachtperiode. Bij teelt van aardappelen in het kader van het beheersprogramma wordt geteld vanaf de laatste aardappelteelt op een besmet verklaard terrein. Om voor vrijgave van een besmet verklaard terrein in aanmerking te komen dient u een bemonstering te laten uitvoeren op het besmette terrein en er dient sprake te zijn van een "vrije uitslag".

1. Basisprogramma

Het basisprogramma is eenvoudig programma dat altijd toegepast kan worden bij teelt van aardappelen op een besmet verklaard perceel. Het bestaat uit rassen met voldoende resistentie voor de aanwezige populatie(s) in combinatie met een meer of minder ruime vruchtwisseling. Dit programma bestaat uit een tabel waarin de relatie tussen de minimale resistentie en de vruchtwisseling van aardappelen is weergegeven, zie hieronder. Per teeltfrequentie is de minimale score (klasse) weergegeven van aardappelrassen die toegepast mogen worden in het basisprogramma.

Met dit basisprogramma wordt onderdrukking bereikt t.o.v. de waarschijnlijke populatie-omvang op het moment van vaststellen van de besmetting. Hierbij is rekening gehouden met de geldende detectieniveaus. Tevens is sprake van een meerjarig evenwichtsniveau die onder de schadedrempel ligt.

Tabel: Basisprogramma

teeltfrequentie aardappelen *)	Relatieve vatbaarheid	
	%	score
1:2 of een jaar geen aardappelteelt	5	7
1:3 of twee jaar geen aardappelteelt	10	6
1:4 of drie jaar geen aardappelteelt	15	5
1:5 of ruimer of minimaal vier jaar geen aardappelteelt	25	4

*) Verordening PA Aardappelmoetheid 2008 is van toepassing.

De resistentiecijfers van aardappelrassen staan vermeldt in de "Lijst aardappelrassen met het bijbehorende resistentienivea". De actuele lijst treft u aan op de website van de nVWA onder Plantenziekten en Plagen/ Aardappelmoetheid/ besmetverklaringen/ Verwante informatie. In principe wordt deze lijst jaarlijks herzien.

2. Maatwerkprogramma's

Het nadeel van het basisprogramma is dat het geen rekening houdt met het (niet) beschikbaar zijn van voldoende resistentie van rassen voor bepaalde gebruiksdoelen (frites-, tafel-, andere industriële toepassingen). De Europese AM richtlijn geeft de ruimte om minder resistente rassen te telen, indien geen of onvoldoende rassen met een goede resistentie beschikbaar zijn. Het gaat hierbij om programma's waarbij een lagere norm voor de resistentie geldt. Hoge en lagere resistenties worden afgewisseld en/of andere aanvullende maatregelen worden genomen. In al deze gevallen dient er sprake te zijn van een zo goed mogelijke onderdrukking, voor zover deze haalbaar is, gelet op de beschikbare resistentie van rassen.

Het initiatief voor de ontwikkeling van een maatwerkprogramma ligt bij het bedrijfsleven. De nVWA beoordeelt of ontwikkelde programma's aan de criteria van de Europese bestrijdingsrichtlijn voldoen.

- Goedgekeurde programma's worden weergegeven in nieuwe versies van dit document "Beheersprogramma aardappelmoetheid", zie website nVWA.

Bij het verschijnen van dit document zijn er nog geen specifieke beheersprogramma's vastgesteld. Indien dit het geval is, worden deze op de website van de nVWA bekend gemaakt.

Criteria maatwerkprogramma's

In onderstaande treft u een toelichting aan op de criteria, die de nVWA gaat hanteren bij het beoordelen van maatwerkprogramma's.

Het gaat hierbij om programma's waarbij hoog en lage resistenties worden afgewisseld en/of andere maatregelen worden genomen. De vraag hierbij is welk criterium gekozen wordt om "onderdrukking" te meten. Dit is moeilijk kwantitatief te definiëren, omdat:

1. Het begin-niveau van de besmetting is niet bekend.
2. De bestrijdingsrichtlijn geeft geen objectief criterium voor het eindniveau van de resterende populatie.

Op het grond van het voorgaande zal de nVWA maatwerkprogramma's beoordelen aan de hand van de volgende criteria:

1. Er dient sprake te zijn van onderdrukking t.o.v. de gangbare populatieomvang, die geldt bij de detectieniveaus van bemonstering in de survey en ten behoeve van een onderzoeksverklaring.
2. De onderdrukking mag over een periode van 10 jaar of 3 aardappelteelten worden bepaald, waarbij in het programma gestart moet worden met een hoge resistentie of andere onderdrukkende maatregel.
3. Het beheersprogramma streeft niet naar uitroeiing. Er zal sprake zijn van een evenwichtsniveau. Deze wordt gesteld op het niveau waarbij in praktijkonderzoek geen meetbare opbrengstderving plaats vindt.
4. Het minimaal vereiste niveau van resistentie mag ook worden gerelateerd aan de daadwerkelijk beschikbare resistentie binnen de beschikbare rassenpakket voor een bepaald gebruiksdoel. Dit betekent dat het evenwichtsniveau, zoals genoemd bij 3, op een hoger niveau van besmetting gesteld kan worden. Rassen met een RV van score 1 gelden niet als resistent en mogen niet in het kader van een beheersprogramma worden gebruikt.